

PROBLEME DE ARBITRAJ

Decontări

Răspunderea beneficiarului
pentru întârzierea în plata prețului
în cazul neprimirii facturii

Potrivit art. 44 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, unitatea socialistă care nu execută obligațiile contractuale ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Art. 46 pct. 5 din aceeași lege sancționează întârzierea plății prețului cu penalități calculate pentru fiecare zi de întârziere, de la data când acesta este datorat pînă la efectuarea plății.

În ce privește momentul cînd se datorează plata, Legea finanțelor nr. 9/1972 prevede, la art. 153, alin. 1, că „plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară”, precizînd la alin. 2 că „unitățile socialiste sînt obligate să ceară beneficiarilor plata produselor după predarea, expedierea sau trecerea în custodie a acestora, în condițiile prevăzute de lege, precum și plata lucrărilor executate sau serviciilor prestate, după recepție, cu respectarea clauzelor contractuale”, iar la alin. 3 că „beneficiarul este obligat să efectueze plata produselor preluate sau trecute în custodie, a lucrărilor executate și serviciilor prestate, după recepția acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile legale, aceeași obligațiune revenind beneficiarului și în cazul în care, deși prin contract s-a prevăzut că plata se face la cererea furnizorului, totuși acesta nu a cerut-o”. În ce privește condițiile de efectuarea plății, Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, elaborate în baza Legii finanțelor nr. 9/1972, prevedeau la pct. 14 că plata se va efectua numai după primirea facturii și verificarea legalității prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată.

Avînd în vedere aceste dispoziții, practica arbitrală a stabilit că dacă se face dovada de către beneficiar că

nu a primit factura și că plata s-a efectuat numai după ce în urma intervenției sale i s-a trimis factura, nu i se poate reține în sarcină întârzierea în decontare (v. Dec. P.A.S. nr. 568/1978, nr. 1418/1978, nr. 2978/1978, nr. 2845/1978).

Noile Norme metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, elaborate în urma modificării și completării Legii finanțelor, prin Legea nr. 2/1979, reglementează în mod diferit această materie.

Astfel, după ce la pct. 14 stabilește că „plățile se vor efectua de cumpărător, de regulă, după primirea facturii sau a situației de plată și verificarea tuturor elementelor înscrise în acestea, inclusiv a acelorora care privesc la legalitatea prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată, precizează la pct. 46 (Cap. II — Formele și instrumentele de decontare — Decontarea cu dispoziție de plată cu și fără factură) că atunci cînd dispoziția de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa și nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină imediat la furnizor, pentru a i se trimite acest document. Dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 de zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată, la expirarea termenului de mai sus, acesta este obligat să efectueze plata prin dispoziție de plată simplă, menționînd la rubrica „obiectul plății” felul mărfii și documentul emis de beneficiar, care a însoțit marfa sau alt document, necesar furnizorului, pentru identificarea livrării la care se referă plata. Această prevedere nu se aplică mărfurilor primite din import și plăților pentru investiții.

În cazurile în care cumpărătorul a primit numai factura fără dispoziția de plată, pentru a se evita întârzierea decontării, acesta trebuie să emită dispoziție de plată simplă, imediat după recepția mărfurilor, menționînd la rubrica „obiectul plății” numărul și data facturilor pentru care s-a întocmit documentul respectiv, precum și denumirea mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor.

Față, deci, de această nouă reglementare, exonerarea de răspundere a beneficiarului în cazul neachitării produselor livrate, pe motivul neprimirii facturii, nu se mai justifică decît pentru primele 20 de zile de la primirea produselor, iar pentru o întârziere mai mare, numai dacă se dovedește că beneficiarul nu a fost în măsură să determine suma de plată.

Prin aceste dispoziții, legiuitorul a urmărit să se evite cât mai mult posibil întârzierea în plata produselor livrate pentru asigurarea unui echilibru permanent între livrări și încasări.

Tot pentru evitarea unor asemenea întârzieri, Legea finanțelor reglementează la art. 159 dreptul unităților economice furnizoare de a pretinde clienților lor, care întârzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată, unitățile furnizoare având dreptul de a suspenda livrările de produse, executările de lucrări sau prestările de servicii în cazul în care beneficiarii nu asigură anticipat sumele necesare plăților, încunoscându-le cu 30 zile înainte de aplicarea acestei măsuri, unitatea beneficiară și organul său ierarhic superior.

Eleonora CIREAȘĂ

Tranzit organizat

Aspecte ale răspunderii părților

În contextul actualelor preocupări pentru perfecționarea noului mecanism economico-financiar contractele economice, ca instrumente de planificare și de control a realizării sarcinilor de plan, precum și ca instrumente juridice de stabilire a răspunderii părților contractante în caz de executare necorespunzătoare sau neexecutare a obligațiilor asumate au dobândit o importanță sporită și specifică.

Pentru creșterea accelerată a eficienței economice, este necesar a se folosi toate pîrghiile economico-financiare existente ca și formele de organizare și conducere a economiei ce trebuie mereu perfecționate în cadrul legislației normative existente. Se impune totodată perfecționarea în continuare a cadrului de relații dintre unitățile socialiste, o contribuție esențială în asigurarea premiselor organizatorice necesare funcționării eficiente a întregului sistem de relații economice avînd-o contractele economice.

Pentru realizarea sarcinilor de plan stabilite, realitățile economice cer uneori ca în procesul de circulație a produselor de la furnizorul-producător la beneficiarul-consumator să se interpună o verigă intermediară cu atribuții specifice de coordonare și dirijare care fără a primi efectiv produsele de la furnizor se obligă să le furnizeze beneficiarului efectiv consumator. Instrumentul juridic prin care se realizează aceste modalități specifice de livrare, este contractul economic cu clauza „tranzit organizat” sau „tranzit achitat” (această din urmă modalitate excede preocupărilor noastre din prezentul studiu).

Reglementarea legală a contractului economic cu clauză „tranzit organizat” este supusă prevederilor Legii contractelor economice, atât cu privire la încheierea, modul de soluționare a neînțelegerilor precontractuale, executarea acestuia, cât și cu privire la modificarea contractului și stabilirea răspunderii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor contractuale.

Reglementarea specială a acestui contract este cuprinsă, la modul general, în pct. 4 al art. 154. din Legea finanțe-

lor nr. 9/1972. Punctele 73 și 74 din Normele metodologice ale B.N.R.S.R. privind efectuarea plăților între unitățile socialiste detaliază problemele de ordin financiar-economic specifice contractului de furnizare cu clauză „tranzit organizat”.

Astfel, la pct. 73, care interesează prezenta cercetare, se prevede textual: „În cazul cînd furnizorul, în baza contractelor încheiate cu o unitate intermediară, livrează mărfurile direct către beneficiar se va folosi cu precădere decontarea prin „tranzit organizat”.

În această situație, dispoziția de încasare cu factură se emite direct pe numele și asupra contului beneficiarului mărfii, o copie a facturii remițîndu-se direct, de furnizori, unității intermediare.

Pentru încasarea cotelor de adaos cei se cuvin, unitatea intermediară va întocmi și introduce, periodic, asupra furnizorului sau cumpărătorului, potrivit prevederilor din contract sau a altor reglementări, dispoziție de încasare cu factură, cu respectarea limitei prevăzută la pct. 10”.

Practica economică și juridică a unităților socialiste, în lumina textelor legale de mai sus, a statuat că pentru existența unor livrări în „tranzit” este necesară încheierea de către veriga intermediară, a două contracte: unul cu furnizorul-producător și altul cu beneficiarul efectiv consumator. Fiecare din aceste contracte trebuie perfectate și coordonate, de unitatea intermediară, cu clauza de „tranzit organizat” înscrisă concordant în ambele. Contractele astfel încheiate sînt într-o strînsă legătură și interdependență constituind două înscrisuri referitoare la o singură operațiune economică care poate fi executată numai după perfectarea ambelor contracte. Avantajele sistemului de livrare în „tranzit organizat”, prin intermediul contractului economic cu această clauză specifică, ar fi o mai utilă folosire a mijloacelor de transport; apoi produsele ajung mai repede la consumatorul efectiv cu cheltuieli mai scăzute; o mai rațională folosire a fondurilor bănești, evitîndu-se totodată formarea de fonduri atrase la intermediari; simplificarea unor operațiuni contabile, precum și reducerea mijloacelor circulante folosite în decontări.

OBLIGAȚIILE SPECIFICE ȘI RĂSPUNDEREA VERIGII INTERMEDIARE

În calitatea sa, veriga intermediară, asigură încheierea contractelor avînd obligația de a coordona și înscrie concordant clauza „tranzit organizat” în ambele contracte.

Evident, clauzele generale ale contractului economic cu clauză „tranzit organizat” referitoare la obiectul contractului, termene de livrare, cantitate, calitate, sortimente, stația de destinație, numărul contului bancar, banca destinatarului și a furnizorului etc., vor fi inserate concordant de către unitatea intermediară în contractele perfectate în acest sistem.

Pentru a fi reținută existența livrării în „tranzit organizat” este obligatorie inserarea expresă și concordantă de către veriga intermediară a clauzei „tranzit organizat” în ambele contracte pe care le încheie.

Astfel, după ce unitatea intermediară a încheiat contractul cu furnizorul, convenind asupra livrării în „tranzit organizat”, este absolut necesară înscrierea acestei clauze și în contractul încheiat cu beneficiarul real al mărfurilor.

Contractele perfectate de veriga intermediară cu această clauză specifică au ca scop realizarea acelorași sarcini de plan, produsele circulând direct între furnizorul producător și beneficiarul efectiv fără interpunerea unității intermediare.

Orice omisiune a verigii intermediare, în sensul de a înscrie această clauză numai în unul din aceste contracte, face ineficientă clauza inserată în celălalt contract care rămâne valabil și produce efecte cu evidente consecințe referitoare la răspunderea intermediarului.

Odată perfectat contractul economic cu clauză „tranzit organizat” toate obligațiile și operațiunile financiar-contabile, precum și problemele legate de executarea contractului și angajarea răspunderii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutare privesc executanții faptici, adică furnizorul și beneficiarul efectiv, fără participarea verigii intermediare care și-a îndeplinit obligațiile specifice asumate. Per a contrario, pentru omisiunea sa, referitoare la clauzele contractuale care nu au fost coordonate și înscrise concordant în ambele contracte, veriga intermediară este în culpă (constând în neîndeplinirea obligației de coordonare a contractelor), având a răspunde cu daune pentru repararea prejudiciului cauzat prin omisiunea sa culpabilă părții în drept.

Unitatea intermediară corelând și perfectând contractul economic cu clauza „tranzit organizat” posibilele litigii pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor asumate se leagă direct între furnizorul și beneficiarul efectiv fără a figura, în principiu, în litigii și veriga intermediară. Astfel, organele arbitrale au pronunțat o serie de hotărâri, prin care constatând că veriga intermediară și-a îndeplinit obligațiile sale specifice, mai sus arătate, a admis acțiunile furnizorului producător împotriva beneficiarului efectiv respingând pretențiile primului, în dreptate și împotriva verigii intermediare pentru penalități referitoare la întârzierea plății prețului. (A se vedea: Hotărârea nr. 2105/1980 pronunțată de A.S.I. Oradea; Hotărârea nr. 2148/1980 pronunțată de A.S.I. Oradea; Hotărârea nr. 2365/1980 — A.S.I. Oradea).

Adesea în practică, deși livrarea și decontarea s-a efectuat nemijlocit între furnizor și beneficiar, veriga intermediară neparticipând la executarea în fapt a obligației, neavând, în consecință, nici drepturi, nici obligații referitoare la operațiile contractuale efectuate nemijlocit între furnizorul-producător și beneficiarul-consumator, totuși unitatea intermediară este chemată în fața organelor arbitrale în calitate de copărită, pentru a proba, în condiții de opozabilitate erga omnes că și-a îndeplinit obligația de coordonare a contractului cu clauza „tranzit organizat”.

Considerăm această practică ca fiind în parte întemeiată, înlăturându-se prin acest mod posibilitatea unor viitoare litigii între veriga intermediară și reclamanta sau pârta din litigiul inițial.

Nu mai puțin adevărat apare ca fiind o încălcare a principiilor stabilite în sistemul de „tranzit organizat” chemarea în fața organelor arbitrale a unității intermediare, pentru diferite motive (referitoare la executarea obligațiilor contractuale, din moment ce nu se contestă existența și valabilitatea contractului economic cu clauza „tranzit organizat”, care produce efectele mai sus detaliate, și deci veriga intermediară nu are a sta ca parte în astfel de litigii

ce se rezolvă direct între furnizor și beneficiar. Organele arbitrale soluționând în acest fel litigiile din discuție implicit certifică, prin soluția pronunțată, legalitatea și veridicitatea operațiilor directe săvârșite de executanții efectivi, realizându-se aplicarea dispozițiilor legale corespunzătoare conținutului economic al operațiunii tehnico-financiare a „tranzitului organizat”. Neîndeplinindu-și obligația sa specifică prin omisiuni, sau alte asemenea fapte, veriga intermediară este în culpă urmînd a răspunde pentru repararea prejudiciului încercat de furnizor sau beneficiar.

Practica arbitrală a adus contribuții însemnate în acest sens. Astfel s-a reținut, în esență, că prin necorelarea termenelor de livrare din contractele încheiate nu pot fi prejudiciate celelalte părți ale relației de „tranzit organizat” deoarece culpa aparține intermediarului a cărui activitate specifică a fost necorespunzătoare fiind stabilite unele termene cu furnizorul și altele cu beneficiarul, ceea ce determină, în consecință, ineficiența clauzei de „tranzit organizat”, termenele de livrare stabilite cu furnizorul nefiind opozabile beneficiarului atîta timp cît acesta nu a aderat la ele, iar intermediarul a stabilit cu beneficiarul alte termene de livrare. Așa fiind, dacă se stabilește că executarea necorespunzătoare a contractului economic cu clauza „tranzit organizat” se datorează verigii intermediare, prezența acestela în litigiu apare ca necesară, în calitate de copărită, deoarece este în culpă și urmează a răspunde ca atare.

Prin Hotărârea nr. 969/1971 Arbitrajul de stat interjudețean Iași reține că penalitățile pentru întârzierea plății prețului mărfurilor livrate în „tranzit organizat” beneficiarului efectiv se vor suporta, cu titlu de daune, de către veriga intermediară în culpă de neperfectarea contractului cu beneficiarul efectiv. Aceștia nu poate fi ținut la plata penalităților de întârziere în plata prețului, deoarece respectivele penalități nu au temel legal, nu își au temelul într-un contract economic fiindcă omisiunea culpabilă a verigii intermediare face inoperantă clauza „tranzitului organizat” ce nu poate fi reținută ca atare.

În legătură cu activitatea intermediarului de coordonare și perfectare a contractului cu clauza „tranzit organizat” prin Decizia P.A.S. nr. 1912/1980 s-a aprobat un punct de vedere, pe care îl considerăm temeinic și legal pe linia supleței de care au dat dovadă organele arbitrale în aplicarea dispozițiilor legale la noile realități reclamate de o economie planificată într-un continuu progres. Astfel, veriga intermediară încheind un contract economic cu beneficiarul, acesta a solicitat printr-un proces-verbal de obiecțiuni, ca livrarea să aibă loc în sistem de „tranzit organizat” avînd în vedere calitatea de bază județeană de aprovizionare tehnico-materială, a intermediarei. Aceasta din urmă acceptă această clauză și face intervenția necesară la furnizorul-producător oare acceptă clauza solicitată, livrînd și facturînd mărfurile direct beneficiarului efectiv, care le acceptă dar întârzie în plata prețului. În litigiul care s-a ivit ca urmare a acestei întârzieri culpabile a figurat ca și copărită veriga intermediară solicitîndu-se de către beneficiarul efectiv a se constata că în cauză nu au fost perfectate raporturile contractuale în sistemul specific de „tranzit organizat” din moment ce veriga intermediară nu a inserat expres în contractul cu furnizorul clauza de „tranzit organizat” și nici nu a comunicat expres beneficiarului că acceptă clauza de tranzit solicitată de ultimul.

Primul arbitru de stat, prin decizia de mai sus a reținut că în cauză raporturile contractuale sînt specifice „tranzitului organizat” din moment ce veriga intermediară, în urma formulării obiecțiunilor sub forma solicitării de livrare în „tranzit organizat”, nu a sesizat organul competent cu soluționarea neînțelegerilor precontractuale, a acceptat obiecțiunea beneficiarului, contractul perfectîndu-se cu clauza „tranzit organizat”.

În urma acestora veriga intermediară solicită livrarea în „tranzit organizat” furnizorului-producător care acceptă tacit solicitarea, efectuînd livrările direct beneficiarului, emițînd și facturile direct asupra contului acestuia din urmă, raporturile contractuale astfel stabilite fiind specifice „tranzitului organizat”, culpa pentru întîrzierea în plata prețului aparținînd în acest caz beneficiarului care urmează a suporta consecințele culpei sale prin plata penalităților datorate.

Avînd o activitate specifică, precis delimitată la operația de perfectare și coordonare a contractului, veriga intermediară are obligații și drepturi numai cu privire la această operație, conform pct. 73 alin. 3 din Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R., nefiind îndreptățită a solicita alte pretenții izvorînd din contractele încheiate. Astfel, este inadmisibilă acțiunea introdusă de intermediar împotriva furnizorului pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului, deoarece nu are dreptul de a pretinde penalități și nici dreptul de introducere a acțiunii, răspunderea în acest caz incumbînd furnizorului și beneficiarului, neexistînd temei legal și nici contractual pentru obligarea executanților faptei la plată față de veriga intermediară și nici pentru situația inversă.

Raportul de „tranzit organizat” poate fi perfectat de veriga intermediară între un singur furnizor și mai mulți beneficiari. În această ipoteză plata produselor efectiv livrate urmează a fi efectuată de fiecare beneficiar în parte pentru marfa primită, fiind nelegal și inadmisibil ca plata să fie efectuată de un singur beneficiar, deoarece la livrările de produse contractate în sistem de „tranzit organizat” furnizorul este obligat să expedieze produsele direct beneficiarilor efectivi și tot către aceștia să întocmească formele de decontare legală cu atît mai mult cu cît în acest sistem este interzisă livrarea direct verigii intermediare care este în drept a refuza plata produselor în acest fel livrate.

Necesitățile economice reclamă uneori decalarea unor termene de livrare inițial stabilite. Această posibilitate legală acordată părților contractante, cu limitele legale impuse de Legea contractelor economice, este operantă și în contractul economic cu clauză „tranzit organizat”, decalarea termenului făcută la furnizor trebuie coordonată cu termenul de livrare din contractul perfectat cu beneficiarul, obligație ce revine intermediarului și a cărei neîndeplinire atrage răspunderea acestuia din urmă, prin plata daunelor încercate de partea în drept.

În cursul executării contractului apare uneori necesitatea schimbării beneficiarului efectiv care trebuie comunicată de veriga intermediară furnizorului, în caz contrar fiind angajată răspunderea sa, deoarece este în culpă pentru faptul de a nu comunica celui interesat modificarea intervenită.

RĂSPUNDEREA EXECUTANȚILOR FAPTICI ȘI ANGAJAREA RĂSPUNDERII ÎN CAZUL LITIGIILOR CU O VALOARE MAI MICĂ DE 1000 LEI

Practica arbitrală a arătat că, uneori, făcîndu-se o justă apreciere de către unitatea reclamantă a clauzelor contractuale existente, acțiunile se introduc direct împotriva pîrîntului-executant faptic, fără implicarea verigii intermediare, cea dintîi avînd posibilitatea de a solicita informațiile și documentele legale necesare de la intermediar, prealabil introducerii acțiunii; veriga intermediară este obligată să probeze că a perfectat contractul economic cu clauza „tranzit organizat”. Pretențiile posibile, dintre beneficiar și furnizor determinate de conduite culpabile, se întemeiază astfel pe contractul economic cu clauza de „tranzit organizat” perfectat de veriga intermediară.

În ceea ce privește posibilitatea executanților factici, spre pildă beneficiarul efectiv, de a renunța legal la produsele contractate în sistem de „tranzit organizat”, această renunțare poate fi luată în considerare de furnizor numai după prealabila îndeplinire a două condiții: să fie făcută în condițiile Legii contractelor economice; să fie însușită de veriga intermediară.

Această a doua condiție apare ca fiind necesară în primul rînd în considerarea art. 28 din Legea contractelor economice, apoi relația contractuală este perfectată de veriga intermediară care este parte contractuală, contractul executîndu-se prin intermediul acesteia, intermediara avînd o sarcină de plan ce trebuie realizată, astfel că renunțarea trebuie a urma o cale determinată în așa fel încît să fie însușită de veriga intermediară, altcum nu este opozabilă acesteia care este îndreptățită în caz de neexecutare a contractului în forma inițială perfectată de a pretinde stabilirea răspunderii părții în culpă prin plata către unitatea intermediară a sumelor legate de operațiunea tehnico-financiară inițial perfectată.

Este de relevat că în executarea contractului economic din discuție predarea-preluarea produselor poate avea loc în mod valabil numai între executanții efectivi ai contractului. Orice livrare către veriga intermediară sau ridicarea produselor de către beneficiari direct de la intermediar sînt considerate ca livrări necontractuale, operația de ridicare a unei cantități din produse de la veriga intermediară de către beneficiarii efectivi este o livrare ce nu poate fi opusă furnizorului, care este îndreptățit a pretinde angajarea răspunderii părții în culpă pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului prin plata de penalități pentru neridicarea în termen a cantităților contractate. În adevăr a se admite ca fiind contractuale și deci opozabile furnizorului efectiv livrările sau ridicarea de produse, direct de la intermediar către beneficiar ar însemna ca părțile interesate să facă inefficientă clauza de „tranzit organizat”, iar veriga intermediară să se subscrie furnizorului, îndeplinind obligații specifice acestei părți contractante ceea ce, evident, nu este de admis.

Prin prisma celor arătate considerăm că prezintă importanță și problema angajării răspunderii părții în culpă din cadrul contractului economic cu clauză „tranzit organizat”

În cazul litigiilor cu o valoare mai mică de 1000 lei. Conform art. II din Decretul nr. 259/1959, litigiile de o valoare mai mică de 1000 lei se rezolvă de către organele tutelare ale debitorului pe cale administrativă, hotărârile pronunțate de aceste organe fiind definitive și executorii. Deci, pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractului economic cu clauză „tranzit organizat”, furnizorul sau beneficiarul, dacă suma pretinsă pentru repararea prejudiciului este mai mică de 1000 lei, se vor adresa organului tutelar al debitorului, al părții în culpă, veriga intermediară neputând figura, în acest caz, ca și coplărită conform art. 159 Cod procedură civilă „necompetența este absolută când pricina este de competența unei autorități administrative”. Având în vedere principiile aplicabile sistemului de „tranzit organizat” prezintă o importanță incontestabilă corecta stabilire a debitorului obligației, ținând cont de prevederile Decretului nr. 259/1959 și a principiilor aplicabile cazului în discuție. Totuși, uneori executanții factici ignorând principiile privind angajarea răspunderii părții în culpă din sistemul de „tranzit organizat” promovează acțiuni împotriva verigii intermediare la organul tutelar al acesteia. Asemenea acțiuni apar ca fiind, în principiu, inadmisibile atâta timp cât reclamanta nu contestă valabilitatea operațiilor efectuate de veriga intermediară, ci pretinde plata unor sume rezultând din executarea necorespunzătoare a contractului, organul tutelar al intermediarei fiind în drept a respinge acțiunile astfel promovate împotriva unității intermediare. (A se vedea în acest sens Hotărârea nr. 739/1980 și Hotărârea nr. 280/1980 a MATMCGFF). Practica organelor arbitrale ale debitorilor nu este uniformă în acest sens. Uneori organul tutelar al verigii intermediare nu reține spre soluționare acțiunile, cu o valoare sub 1000 lei, introduse împotriva intermediarei, restituind acțiunile reclamantilor cu îndrumarea de a se îndrepta, după caz, cu acțiuni directe împotriva beneficiarului sau furnizorului pe baza contractului economic cu clauză „tranzit organizat”.

Alteori, organul tutelar al intermediarei reține spre soluționare acțiunile intentate de reclamantul-furnizor împotriva verigii intermediare și a beneficiarului, acțiuni a căror valoare este sub 1000 lei, soluționând litigiul cu privire la veriga intermediară, având competența legală față de aceasta, în sensul că respinge acțiunea, în baza sistemului de „tranzit organizat” existent și necontestat de reclamantă, declinand competența de soluționare a litigiului, cu privire la beneficiarul efectiv, organului competent, adică organul tutelar al beneficiarului. Considerăm această practică ca fiind susceptibilă de rezerve. Astfel, organul tutelar al verigii intermediare prin analiza actelor anexate acțiunii, din moment ce nu se contestă prin acțiune valabilitatea clauzei de „tranzit organizat”, considerăm că este în măsură a constata că raportul juridic din cauză este de „tranzit organizat” și că se pretinde repararea unor prejudicii izvorâte din executarea necorespunzătoare a contractului pentru care nu are a răspunde unitatea intermediară, ci executanții factici și în consecință partea în drept are acțiune împotriva executantului factic în culpă. (În acest sens Hotărârea nr. 917/1980 a MATMCGFF), Așa fiind, se poate constata, cu ocazia examinării prealabile a cererii că acțiu-

nea astfel introdusă nu este de competența organului tutelar al intermediarei, cererea urmînd a fi restituită, cu maximă operativitate, cu îndrumarea de a se reintroduce la organul competent. Aceasta cu atît mai mult cu cît o cerere introdusă la organul tutelar al debitorului pentru soluționarea unui litigiu cu o valoare mai mică de 1000 lei, nu întrerupe prescripția, reclamanta putînd fi util îndrumată spre cele necesare pentru a se evita, cel puțin parțial, consecințele negative ale prescripției extinctive în patrimoniul reclamantei. În adevăr, dispoziția art. 16 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă nu este aplicabilă unor asemenea cereri, deoarece acestea nu au caracterul unor acțiuni arbitrale, ele fiind cereri adresate unor organe administrative ce se soluționează pe cale administrativă. Apoi, chiar reținînd și soluționînd acțiunile în acest fel introduse, soluția ce se va pronunța, de organul tutelar al intermediarei, va fi aceea de respingere a pretenției reclamantei, prin aplicarea prevederilor referitoare la termenele de prescripție, suferind un prejudiciu, parțial sau total după caz, ce putea fi evitat prin aplicarea corectă a dispozițiilor și principiilor referitoare la angajarea răspunderii părții în culpă din cadrul contractului economic cu clauza „tranzit organizat”.

Viorel MIHAI
jurisconsult — Oradea

transporturi

Tarifarea transporturilor auto

Tarifarea transporturilor între unitatea ce deține autovehiculele și expeditor se face potrivit Tarifului unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973, în vigoare de la 1 Ianuarie 1979.

În sensul prevederilor acestui tarif unic, prin organizație de transport se înțelege orice unitate (întreprindere, secție de producție, consiliu popular, unitate cooperatistă, asociație etc.), indiferent de subordonarea, profilul și gradul ei de organizare, care deține ori administrează unul sau mai multe mijloace auto de transport mărfuri, pe care le pune la dispoziția exclusivă a expeditorului.

Prin mijloace de transport mărfuri se înțeleg — potrivit aceluiași tarif și acelea care sînt încadrate sub înmatriculate ca autovehicule speciale (datorită caroseriei ori a echipării lor cu instalații speciale sau agregate ce acționează în timpul procesului de transport), fiind destinate transportului de mărfuri. De exemplu, autotransportatoarele de bitum, de beton, de ciment etc.

Expeditor este persoana fizică sau unitatea care indiferent de gradul ei de organizare și de rolul pe care îl îndeplinește în procesul de transport (predător al mărfii, destinatar, unitate de expediții etc.), solicită cărașului fie să-i execute un anumit transport de marfă, care se pretează la transport colectiv, fie să-i pună la dispoziție exclusivă un mijloc auto pentru efectuare de transporturi.

Această unitate sau persoană fizică are obligația plății tarifelor corespunzătoare, în relații directe cu cărașul, potrivit disp. art. 1(3) din Tariful unic.

Prevederile Tarifului au caracter unic, constituind norme obligatorii pentru toate transporturile și operațiile auxiliare și adiacente acestora, pe care orice organizație socialistă, specializată sau nespecializată pentru transporturi, le execută pe teritoriul țării, pentru alte unități sau persoane fizice, cu mijloace auto de mărfuri.

Din cele de mai sus rezultă cu claritate, dată fiind și prevederea expresă de la art. 1 (2) din Tariful unic, că dispozițiile acestui tarif produc efecte pe linie tarifară numai în relații directe între căraș și expeditor.

Cu alte cuvinte, chiar dacă unele din fazele transportului sau din operațiile adiacente și auxiliare se consumă la alți parteneri din procesul de transport (furnizori sau destinatari ai mărfii) eventualele consecințe decurgând din prevederile Tarifului unic provenind din folosirea nerațională a mijlocului auto sau din nerespectarea de către acești parteneri, referitoare la confirmarea transportului, se tratează de către expeditor în relații directe cu furnizorul sau destinatarul, fără ca aceasta să afecteze plata integrală și la timp a tarifului de către expeditor.

Dar, pentru ca tariful să se facă corect și mijlocul de transport pus la dispoziția expeditorului să fie cel necesar efectuării unui transport în condiții care să asigure integritatea și calitatea mărfii, expeditorului îi revine în primul rând obligația precizării în comandă a unor anumite elemente de tariful.

Astfel, pentru mijloacele auto solicitate la dispoziție exclusivă, expeditorul are obligația să precizeze, cel puțin capacitatea nominală a lor.

În cazul în care, de exemplu, expeditorul indică numai capacitatea nominală a mijlocului auto sau numai tipul acestuia, fără a preciza și specializarea caroseriei, se consideră că s-a cerut un mijloc auto descoperit, cu caroserie simplă.

Dacă natura mărfii sau a transportului impune ca mijlocul auto să aibă și caroserie închisă, o anumită instalație (de basculare, oblon ridicător, agregat frigorific etc.) sau unele rechizite de transport (prelată, scară mobilă etc.), expeditorul este obligat ca odată cu solicitarea mijlocului auto la dispoziție exclusivă, să precizeze și aceste elemente. Dacă expeditorul menționează în cerere tipul mijlocului auto și specializarea caroseriei, nu mai este necesară precizarea capacității.

Mijlocul auto pus la dispoziția expeditorului la tariful pe oră și km, pe autovehicul km sau pentru taxicamioane, se consideră corespunzător din momentul primirii la program.

Îndrumarea de către expeditor a mijlocului auto la încărcare, dirijarea la punctul de lucru (utilaj de încărcare, depozit, etc.) la care urmează să fie utilizat, încărcarea sau confirmarea în documentele de transport a prezentării la program a mijlocului auto, constituie dovada recunoașterii faptului că mijlocul pus la dispoziție este corespunzător.

Din acest moment, expeditorul este obligat să suporte tarifele corespunzătoare mijlocului de transport prezentat, potrivit disp. art. 2 (3) din Tariful unic.

Mijlocul auto pus la dispoziția expeditorului se consideră refuzat pe motiv că n-ar corespunde ca amenajări sau capacitate, numai în baza mențiunii exprese făcute de expeditor în documentul de transport la ora de prezentare sau la începutul programului, cu arătarea clară a cauzelor refuzului.

În cazul transporturilor executate la tariful pentru taxicamioane, dovada faptului că mijlocul auto corespunde o constituie începerea folosirii sale.

În cele ce urmează vom analiza câteva aspecte legate de situații în care sînt utilizate la transportul unor mărfuri, mijloace basculante.

Art. 3 (11) din Tariful unic stabilește modul de tratare a autocamioanelor, semiremorcilor și remorcilor cu instalație de basculare, precum și a autobetonierelor. În cazurile în care sînt utilizate la transportul unor mărfuri care nu se pretează la descărcare prin basculare sau în care instalația de basculare nu funcționează, mijloacele auto respective se tratează din punct de vedere tarifar, după cum urmează :

- autocamioanele și semiremorcile cu instalație de basculare, ca autocamioane obișnuite, de capacitatea respectivă ;
- remorcile echipate cu instalație de basculare, ca remorci obișnuite de capacitate respectivă.

De precizat că mijlocul auto se consideră a fi fost repartizat pentru transport de marfă nebasculabil numai în cazul cînd din denumirea mărfii, înscrisă de expeditor în documentul de solicitare a mijlocului auto la dispoziția sa, rezultă ca evident acest caracter al mărfii.

Firește că, înscrierea de către expeditor a unor denumiri generice, care ar putea cuprinde atît mărfuri basculabile, cît și nebasculabile, cum ar fi de exemplu: materiale de construcție, produse agricole, zarzavaturi, diferite mărfuri etc. sau confirmarea expeditorului făcută în sensul că mijlocul auto a fost utilizat la transport de marfă nebasculabilă, dar fără ca acest caracter al mărfii să rezulte ca evident din cerere, atrage aplicarea tarifului prevăzut pentru autocamion cu instalație de basculare, de capacitatea respectivă.

În caz de controversă cu privire la starea de funcționare a instalației de basculare, confirmarea activității mijlocului auto fără mențiuni în acest sens, făcute în timpul transportului potrivit cărora instalația ar fi fost defectă, impune aplicarea tarifului de autobasculantă.

Tariful prevede că atunci cînd un mijloc auto este repartizat de căraș pentru transportul unor mărfuri care se pretează la descărcare prin basculare, iar instalația respectivă este în stare de funcționare, cărașul auto are obligația, în cazul acestor mijloace auto cu instalație de basculare (altele decît autobasculantele propriu-zise), să încunoștiințeze expeditorul asupra acestei echipări a mijlocului auto, înainte de trecerea la folosirea sa.

Existența în documentul de transport a unei mențiuni din care să rezulte această dotare a mijlocului auto, cum ar fi „Basculabilă“, platformă basculabilă etc., dovedește cunoașterea de către expeditor a felului mijlocului auto primit la lucru, cu consecința tarifării corespunzătoare.

În practica arbitrală s-au ivit situații în care fie expeditorul, fie cărașul auto nu au respectat întru totul prevede-

rile Tarifului unic, ceea ce a generat litigii, cu ocazia soluționării cărora, organele arbitrale au avut a se pronunța în funcție de realitatea prestațiilor, de legalitatea taxării la tarif de basculantă. Așa, spre exemplu, Arbitrajul de stat interjudețean Cluj a admis acțiunea reclamantei I.T. Auto Bistrița obligând pîritul T. C. Cluj la plata tarifului corespunzător prestației de transport și basculare efectuate în beneficiul său, pentru considerentul că, nu s-a conformat disp. art. 3 (11) din Tariful unic, în sensul menționării în bonurile de transport a defecțiunii instalației de basculare care a determinat descărcarea manuală a mărfii.

În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reținut că prin contract, expeditorul a solicitat expres punerea la dispoziție a autobasculantelor pentru descărcarea prin basculare a balastului transportat.

Din examinarea bonurilor de transport care a însoțit autobasculantele a rezultat că descărcarea s-a făcut manual, în unele situații mașinile fiind chiar retrase la garaj ca defecte.

De vreme ce pîrita a solicitat expres autobasculante și a fost nevoită a descărca manual balastul, nu se poate trage o altă concluzie decît aceea că instalația de basculare nu a funcționat.

Faptul că pîritul nu a confirmat transporturile cu mențiunea că instalația ar fi fost defectă, astfel cum avea obligația, potrivit disp. art. 3 (11) din Tariful unic „Condiții de aplicare”, nu poate determina aplicarea tarifului pentru autocamion cu instalație de basculare. Mențiunea de pe fiecare bon, referitoare la descărcarea manuală, echivalează cu starea de nefuncționare a instalației de basculare și în consecință cărăușul avea dreptul de a trata aceste mijloace auto din punct de vedere tarifar, potrivit art. 3 (11) lit. a din Tariful unic, adică ca autocamioane obișnuite, de capacitatea respectivă.

Pentru aceste considerente, prin Decizia nr. 2881 din 17 decembrie 1980, primul arbitru de stat a desființat hotărîrea Arbitrajului de stat interjudețean Cluj, și, reținînd litigiul în fond, a respins acțiunea I.T. Auto Bistrița.

Intr-un alt caz, dimpotrivă, prin Decizia nr. 2926 din 20 decembrie 1980 primul arbitru de stat a respins cererea de rearbitrare formulată de beneficiarul transportului împotriva unei hotărîri pronunțate de Arbitrajul de stat interjudețean Craiova prin care a fost obligat la plata tarifului corespunzător și pentru operațiunea de basculare deoarece, deși cărăușul auto i-a pus la dispoziție autocamioane cu platformă basculabilă, fapt menționat expres în foile de parcurs, expeditorul a înscris separat în bonurile de transport, formula „nu a basculat”, cu toate că a primit mașinile fără obiecții și le-a încărcat cu sfeclă de zahăr.

S-au mai ivit în practică situații în care s-a pus problema răspunderii transportatorului auto pentru punerea la dispoziția beneficiarului, a unor mijloace de transport cu o anumită instalație (însă defectă), chiar în condițiile în care expeditorul nu a solicitat un asemenea mijloc de transport, deși natura mărfii o impunea. Astfel, Arbitrajul de stat interjudețean București a avut de soluționat un asemenea litigiu în care I. T. Auto Ilfov a pus la dispoziția A.E.I.C.P.C. Gorneni pentru transport de pui de găină vii, a unui auto-vehicul cu caroserie închisă, dar cu instalația de aerisire în

stare de nefuncționare, fapt ce nu a fost semnalat de conducătorul auto expeditoarei și nici nu a fost sesizat de acesta cu ocazia încărcării puilor în vederea transportului.

Din cele de mai sus, desprindem ideea că tuturor părților participante la procesul de transport, le revine obligația să stabilească cît mai corect posibil elementele me-nite să conducă la o tarificare corespunzătoare prestației executate de cărăușul auto și în același timp să nu-l pună pe acesta în situația de a nu putea recupera cheltuielile efectuate.

Mariana BARTOK

Arbitrajul de Stat Central

jurisdicții

Drepturile și obligațiile părților

în procesul arbitral

Natura specifică a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste și scopul urmărit prin rezolvarea acestor litigii au determinat elaborarea unei proceduri speciale pentru desfășurarea procesului arbitral în vederea realizării activității de jurisdicție a Arbitrajului de stat.

Normele care reglementează desfășurarea procedurii de rezolvare a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste sînt stabilite în Legea pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat nr. 5/1954 și în Regulile procedurii arbitrale.

O caracteristică a procedurii arbitrale o reprezintă faptul că drepturile părților în procesul arbitral constituie de cele mai multe ori și obligații ale acestora, precum și faptul că drepturile nu pot fi exercitate decît în cadrul strict al legii.

În continuare, vom examina drepturile și obligațiile părților în procesul arbitral în cadrul diferitelor faze procesuale.

1. **În cadrul procedurii prearbitrale**, care se referă la soluționarea neînțelegerilor ivite prin conciliere, părțile au dreptul, precum și îndatorirea de a încerca să rezolve litigiul prin bună înțelegere în scopul de a preveni sesizarea Arbitrajului de stat cu acțiuni neîntemeiate.

Potrivit Regulilor procedurii arbitrale (art. 2) încercarea de conciliere pe calea înțelegerii directe între părți constituie o condiție a exercitării dreptului de sesizare a Arbitrajului de stat. Cererea de arbitrare nu va putea fi introdusă la arbitraj mai înainte ca unitatea reclamantă să fi încercat soluționarea conflictului pe această cale.

Arbitrajului de stat îi revine sarcina de a stăruii prin toate mijloacele pentru ca unitățile socialiste să folosească în mod efectiv procedura prearbitrală și să ajungă la înțelegere pentru evitarea unor cheltuieli neeconomice ocazionate de plata taxelor de timbru.

În acest scop, cu ocazia examinării prearbitrale, acțiunile introduse fără efectuarea procedurii prearbitrale, se restituie reclamantei pentru a încerca soluționarea conflictului pe cale amiabilă.

2. **Sesizarea Arbitrajului de stat** în vederea rezolvării litigiilor patrimoniale reprezintă un drept și în același timp o obligație a unității reclamante, deoarece în raporturile dintre unitățile socialiste ivirea unui conflict nu afectează numai drepturile celor în cauză, ci afectează, prin consecințele lui și interesele economiei naționale.

Caracterul obligatoriu al sesizării Arbitrajului de stat rezultă și din faptul că inițiativa sesizării nu aparține exclusiv unităților socialiste interesate, ci și organelor tutelare ale acestora. De asemenea, Arbitrajul de stat se poate sesiza din oficiu cu soluționarea unui litigiu (art. 7 din Regulile procedurii arbitrale).

Este de subliniat că din momentul sesizării Arbitrajului de stat unitatea socialistă reclamantă nu mai poate dispune de obiectul cererii, nu mai poate pune capăt litigiului prin renunțarea la acțiune sau prin recunoașterea pîrîtei, fără controlul Arbitrajului de stat.

În procesul arbitral, principiul disponibilității își găsește o aplicare limitată, deoarece nu numai unitățile socialiste ci și statul este interesat în apărarea drepturilor patrimoniale ce fac obiectul litigiului arbitral.

În cadrul acestei faze a procesului arbitral, unitatea pîrîtă are dreptul de a se apăra, precizîndu-și poziția față de pretențiile reclamantei, printr-o întîmpinare. Prin apărarea formulată pîrîta este obligată să ridice toate excepțiile și să indice toate actele și mijloacele de probă pentru combaterea pretențiilor reclamantei formulate în cererea de arbitrare.

Este de precizat că Regulile procedurii arbitrale nu sancționează cu decăderea nedepunerea întîmpinării. Pentru a determina însă unitatea pîrîtă să-și îndeplinească obligația de a depune întîmpinarea în termenul legal arbitrajul folosește calea semnalărilor și a aplicării sancțiunilor disciplinare (amenzi).

În cadrul acestei faze procesuale, pîrîtul are nu numai dreptul de a se apăra împotriva pretențiilor reclamantei ci are și obligația de a formula, cînd este cazul, pretenții împotriva unității reclamante, pentru a fi examinate și rezolvate prin aceeași hotărîre.

3. **În faza examinării prearbitrale** — fază proprie procesului arbitral — dacă se constată că nu au fost respectate cerințele prevăzute de Regulile procedurii arbitrale, pentru introducerea cererii de arbitrare, cererea se restituie reclamantei cu indicarea lipsurilor care au determinat restituirea. Aceasta are obligația de a introduce din nou cererea, în termen de 8 zile de la primire, completată cu toate elementele a căror lipsă a determinat restituirea (art. 25 din Regulile procedurii arbitrale) pentru a beneficia de data primei înregistrări.

Efectuarea examinării prealabile a cererilor cu toată exigența constituie un mijloc procedural care duce la evitarea litigiilor inutile și asigură operativitatea în rezolvarea litigiilor.

În cazul în care restituirea s-a făcut pe motiv că nu s-a îndeplinit procedura prearbitrală, în faza examinării prealabile unitatea reclamantă are obligația de a încerca rezolvarea litigiului prin înțelegere, efectuînd concilierea prin contact direct cu unitatea pîrîtă.

4. **Pregătirea rezolvării litigiului.** În cadrul acestei faze unitățile socialiste au obligația de a aduce la îndeplinire

măsurile luate de arbitrul de stat în vederea unei cât mai bune rezolvări a litigiului.

În acest scop ele sînt obligate să prezinte acte și să dea explicații organului arbitral.

În această fază procedurală părțile pot rezolva litigiul prin conciliere, însă înțelegerea lor este supusă controlului direct al organului arbitral, care trebuie să facă verificările necesare pentru a nu se ajunge la tranzacții ilegale, contrare disciplinei de plan și contractuale.

În baza dreptului de a participa la soluționarea litigiului, părțile sînt chemate pentru termenul de fond. Neîndeplinirea procedurii de citare a părților la termenul fixat pentru rezolvarea în fond a litigiului, duce la desființarea hotărîrii ca nelegală.

Regula potrivit căreia rezolvarea litigiilor se face numai cu citarea părților are o excepție în ce privește litigiile a căror valoare este mai mică de 5000 lei, care pot fi soluționate și fără chemarea părților, pe baza susținerilor acestora formulate în scris și a actelor depuse.

5. **Ședința arbitrală.** În cadrul dezbaterilor care au loc în timpul ședinței arbitrale, la care părțile participă prin organele sau reprezentanții lor, unitatea reclamantă își susține pretențiile, iar unitatea pîrîtă își expune apărarea. Dezbaterile se desfășoară oral și contradictoriu, iar părțile au dreptul de apărare și dreptul de a răspunde la susținerile celeilalte părți și de a produce orice dovadă de natură să ducă la stabilirea adevărului material.

În această fază a procesului arbitral părțile au obligația de a prezenta toate actele care sînt solicitate în vederea rezolvării corecte a litigiului.

Pentru apărarea intereselor părților legea le dă dreptul ca atunci cînd sînt nemulțumite de hotărîrea pronunțată să se adreseze organelor de control competente și să solicite verificarea temeiniciei și legalității hotărîrilor arbitrale.

În cazul în care organele de control constată că hotărîrea este netemeinică și nelegală, o desființează și trimite litigiul spre o nouă arbitrare sau îl reține pentru a-l soluționa în fond.

Prin aplicarea întocmai a normelor de procedură referitoare la drepturile și obligațiile părților în procesul arbitral, Arbitrajul de stat își aduce contribuția la buna desfășurare a raporturilor dintre unitățile socialiste și restabilirea ordinii de drept încălcate.

Cererea de reexaminare

Regulile procedurii arbitrale, astfel cum au fost modificate de H.C.M. nr. 1183/1959 au creat, prin art. 57¹, o instituție juridică nouă, potrivit căreia atunci cînd se invocă lipsa citării sau acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției date prin hotărîre, părțile pot adresa organului arbitral care a pronunțat hotărîrea o cerere de reexaminare.

La art. 57² din Regulile procedurii arbitrale se prevede că o astfel de cerere poate fi introdusă oricînd, în cazul în care rezolvarea ei influențează realizarea în natură a sarcinilor de plan, iar în celelalte cazuri, poate fi introdusă numai în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale.

1. Reexaminarea litigiului pentru lipsă de citare.

Potrivit art. 57¹ lit. a din Regulile procedurii arbitrale

partea nemulțumită de hotărîre este îndreptățită să ceară reexaminarea, dacă nu a fost citată la termenul de arbitrar, cînd s-a pronunțat hotărîrea, deși citarea era obligatorie.

Deși textul art. 57¹ vorbește de necitare, se înțelege că partea necitată nu a fost prezentă la termenul de arbitrar. Dacă partea se prezintă la dezbateri, deși nu a fost citată, viciul de procedură este acoperit prin prezentarea părții la dezbateri.

Potrivit art. 31 al. 2 din Regulile procedurii arbitrale, citațiile trebuie făcute în timp util.

În această situație, o cerere de reexaminare pentru lipsă de citare este posibilă chiar dacă partea a fost citată, dar citarea a fost astfel făcută încît partea nu a avut timpul necesar pentru pregătirea apărării.

Dacă un litigiu de o valoare mai mică de 5000 lei a fost soluționat fără citare, în conformitate cu dispozițiile art. 31 din Regulile procedurii arbitrale, soluția dată nu este susceptibilă a fi atacată cu o cerere de reexaminare în temeiul art. 57¹ lit. a.

Dacă însă, organul arbitral dispusese citarea într-un asemenea litigiu, dar s-a omis a se cita partea, hotărîrea pronunțată este susceptibilă de a fi atacată cu o cerere de reexaminare pentru lipsă de citare.

În cazul în care organul arbitral constată că litigiul a fost arbitrat fără citare, va proceda la o nouă arbitrar și nu va pronunța o hotărîre deosebită pentru admiterea cererii de reexaminare, ci va pronunța o singură hotărîre admitînd cererea de reexaminare și soluționînd litigiul și în fond.

În reexaminarea litigiului se va porni de la situația în care se afla litigiul în momentul în care partea nu a fost citată, toate probele administrate anterior necitării rămînd valabile. Acest principiu de drept procesual este prevăzut de art. 315 al. 2 C. pr. civ., aplicabil și în procedura arbitrală potrivit art. 71 din Regulile procedurii arbitrale.

2. Reexaminarea litigiului pentru acte noi.

Textul art. 57¹ lit. b din Regulile procedurii arbitrale prevede că reexaminarea poate fi cerută dacă se prezintă acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției.

Prin acte noi se înțelege acele acte necunoscute de organul arbitral.

Cu ocazia cererii de reexaminare partea trebuie să depună toate actele pe care înțelege să le folosească în susținerea acesteia. Aceste acte trebuie depuse cel mai tîrziu la termenul la care organul arbitral soluționează cererea de reexaminare.

După soluționarea unei cereri de reexaminare, petiționara nu poate pretinde o nouă reexaminare a litigiului pe baza altor acte despre care nu dovedește că a fost în imposibilitate a le cunoaște și a le prezenta organului arbitral odată cu prima cerere de reexaminare.

În completarea unor acte noi depuse în reexaminare, e admisibilă efectuarea unei expertize, care să lămurească deplin situația de fapt, în vederea stabilirii adevărului material.

Termenul pentru introducerea cererii de reexaminare este, potrivit art. 57² al. 2 de 3 luni și curge de la pronunțarea hotărîrii.

În cazul în care partea n-a respectat termenul pentru

introducerea cererii de reexaminare, organul arbitral va constata decăderea, după ce va fi pusă, chiar din oficiu, în discuția părților tardivitatea cererii.

În conformitate cu art. 103 al. 2 C. pr. civ., text aplicabil și în practica arbitrală conform art. 71 din Regulile procedurii arbitrale, se poate introduce o cerere de reexaminare și peste acest termen, în cazul în care partea dovedește că o împiedicare mai presus de voința sa, justifică depășirea.

În acest caz, cererea trebuie introdusă în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării. Deci, momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a cererii de reexaminare este cel al încetării împiedicării.

Este de principiu că aceeași parte nu poate exercita decît o singură dată o cale de atac. Partea care a formulat cerere de reexaminare și-a epuizat calea deschisă prin art. 57¹ din Regulile procedurii arbitrale, astfel că nu mai poate introduce o nouă cerere de reexaminare după respingerea primei cereri.

După respingerea unei cereri de reexaminare ca tardivă, se poate face o cerere de reexaminare bazată pe art. 103 al. 2 din C. pr. civ. Această posibilitate se explică prin aceea că o cale de atac respinsă ca tardivă se consideră ca inexistentă.

Hotărîrea pronunțată în reexaminare este supusă dreptului de control (art. 57⁵ din Regulile procedurii arbitrale).

În aplicarea art. 57⁴ din Regulile procedurii arbitrale practica arbitrală a decis că partea care face cerere de reexaminare pe bază de acte noi este în culpă că nu le-a prezentat cu ocazia soluționării litigiului și de aceea cheltuielile care se fac cu ocazia soluționării cererii de reexaminare se suportă de cel care a solicitat reexaminarea.

Eugenia POPA

Arbitrajul de Stat Central

Practică arbitrală comentată

CONTRACT ÎNCHEIAT PE BAZĂ DE REPARTIȚII EMISE PESTE BALANȚĂ. CONSECINȚE

Reclamanta I.C.E. Mercur a cerut obligarea părții I.P.C.F.C. Cluj sau a organului său tutelar C.M.C. la plata de daune reprezentînd echivalentul penalităților plătite beneficiarului extern pentru neexecutarea contractului încheiat cu acesta ca urmare a neexecutării contractului intern încheiat cu pîrta.

În susținerea pretențiilor sale, reclamanta a arătat că acțiunea pentru plata de penalități introdusă anterior împotriva părții i-a fost respinsă, constatîndu-se că repartiția care stătea la baza acestui contract a fost anulată pe motiv că nu avea acoperire în balanță și că în consecință contractul dintre părți a fost desființat nemaexistînd temei juridic pentru acordarea penalităților.

În consecință, reclamanta a pretins ca pîrta sau organul său tutelar să suporte daunele provocate ca urmare a anulării repartiției și respectiv a contractului intern.

În soluționarea litigiului s-a reținut culpa C.M.C., care prin emiterea unor repartiții nevalabile a provocat încheierea unui contract extern neexecutabil.

Formulându-se cerere de reabilitare de către C.M.C., care a învederat că anularea repartiției a intervenit la sfârșitul anului de plan când nu mai putea influența asupra nerealizării în natură a contractului, s-a reținut că:

Procedeeul coordonatorului de balanță de a emite o repartiție neregulată, peste prevederile balanței, care să ducă la încheierea unui contract lovit de nulitate constituie o încălcare a disciplinei de planificare.

Pentru antrenarea răspunderii civile a C.M.C. trebuia să se stabilească, însă, existența unei legături cauzale între producerea daunelor și emiterea de către C.M.C. a repartiției în discuție, respectiv pentru anularea acestei repartiții.

În speță, a rezultat, că furnizoarea nu a contestat repartiția, încheind contractul fără obiecțiuni, deoarece repartiția respectivă se încadra în limitele capacității sale de producție și a cunoscut faptul că repartiția a fost anulată abia după expirarea anului de plan în cursul soluționării litigiului introdus de reclamantă pentru penalități, anularea intervenind cu câteva zile mai înainte de sfârșitul anului.

Neexecutarea contractului nu s-a datorat deci pârteii C.M.C., anularea repartiției emisă neregulat neavând — în speță — decît efectul de a contracara acțiunea în penalități formulată de beneficiară.

Față de cele de mai sus, prin Decizia P.A.S. nr. 1010 din 20 mai 1981. s-a dispus reabilitarea litigiului.

NOTA

Speța ridică o problemă deosebit de importantă, care trebuie să stea în atenția coordonatorilor de balanță și anume: cine răspunde de daunele provocate, ca urmare a emiterii repartițiilor cu nerespectarea balanțelor materiale.

Dacă în speța de mai sus s-a ajuns la concluzia că nu era cazul ca daunele provocate să fie imputate coordonatorului, aceasta s-a datorat împrejurărilor concrete ale cauzei, respectiv faptului că în speță unitatea direct furnizoare nu a sesizat că repartiția respectivă depășea capacitățile sale de producție, recunoscînd, dimpotrivă, că avea posibilitatea de a o executa, nejustificînd nelivrarea produselor nici prin anularea contractului — care s-a produs în ultimele zile ale anului de plan —, nici prin intervenirea unei împrejurări de forță majoră.

În principiu, însă, coordonatorul de balanță răspunde pentru daunele provocate ca urmare a nerespectării balanței cu ocazia emiterii repartițiilor, el avînd în conformitate cu disp. art. 93 și 94 din Legea nr. 14/1971 (modificată și completată prin Legea nr. 11/1980) sarcina elaborării și prezentării proiectelor balanțelor materiale pentru planurile cincinale și anuale, sarcina emiterii repartițiilor corespunzător balanțelor aprobate și răspunderea pentru executarea balanțelor aprobate.

În același sens, art. 100 din Legea nr. 14/1971, prevede că coordonatorii de balanțe vor emite repartițiile pe beneficiari în limita cantităților repartizate prin balanțe titularilor de plan, cantitățile de materiale care se alocă unităților economice trebuînd să fie în strictă concordanță cu producția fizică sau cu volumul de prestări de servicii planificat și cu normele de consum și de stoc.

Intrucît coordonatorul de balanță nu apare decît ca un organ tehnic, iar nu ca organ de planificare, sarcinii de a emite repartițiile în concordanță cu balanța îi corespunde și interdicția de a modifica sau anula repartițiile emise, mo-

dificarea sau anularea repartițiilor neputîndu-se face de către coordonatori decît în cazurile în care această măsură este consecința modificării unei sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emisă de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Interdicția se referă, desigur, la repartițiile emise în concordanță cu balanțele materiale, emiterea unor repartiții în afara balanțelor constituind o încălcare a disciplinei de planificare, iar astfel de repartiții fiind lovite de nulitate.

În consecință în litigiile în care se ridică problema stabilirii răspunderii pentru daunele provocate prin anularea unei repartiții emisă peste prevederile balanței, urmează a se analiza dacă între daunele produse și acțiunea coordonatorului există o legătură cauzală, întrucît în acest din urmă caz el urmează să răspundă singur sau — după caz — alături de unitatea direct furnizoare, după cum aceasta a sesizat sau nu neconcordanța dintre repartiții și planul său de producție și desfacere.

LIVRARE ANTICIPATĂ

Prin acțiune, reclamanta B.A.T.M. București a cerut obligarea pârteii, Întreprinderea Energoreparații din București la plata de penalități de întârziere calculate la o cantitate de produse livrate și neachitate.

Arbitrajul a admis acțiunea.

Pârta a formulat cerere de reabilitare susținînd că soluția este criticabilă întrucît livrarea produselor s-a făcut anticipat și ca atare plata se datora la împlinirea termenului contractual.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că pârta datorează penalități de întârzierea plății întrucît livrarea s-a făcut mai înainte de împlinirea termenului contractual în baza delegației scrise dată de pârta unui prepus al său de a ridica produsele de la unitatea furnizoare.

Pentru aceste considerente cererea de reabilitare a fost respinsă.

Intr-adevăr art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 permite livrarea cu anticipație a produselor cu condiția de a exista acordul părților.

Potrivit aceluiași text, acordul părților trebuie dat „prealabil fiecărei livrări”.

În consecință, nu este suficient ca în contract să se fi stipulat că părțile sînt de acord ca livrarea să se facă și anticipat, acordul trebuînd să privească fiecare livrare și să fie dat mai înainte de a avea loc livrarea. Nimic nu se opune, însă, ca acceptarea livrării anticipate să aibă loc și după efectuarea livrării.

De la această regulă fac excepție mașinile, utilajele și instalațiile destinate obiectivelor de investiții pentru a căror livrare anticipată nu este suficient acordul prealabil al părților fiind necesar și acordul băncii finanțatoare. Prin acordul său, banca atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condițiile pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată.

De asemenea, potrivit art. 97 pct. 1 din Legea finanțelor nr. 9/1972, acordul părților trebuie să fie expres și prealabil.

În consecință, în cazul când aceste condiții — prevăzute de art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 — sînt îndeplinite, unitatea beneficiară are obligația să achite prețul produselor, neputînd invoca faptul că termenul contractual nu s-a împlinit. Produsele livrate intrînd în administrarea directă a unității beneficiare, soluția contrară ar echivala cu o livrare pe credit interzisă de Legea finanțelor. **Decizia P.A.S. nr. 495 din 23.III.1981.**

CONTRACT DE PROIECTARE. MODIFICAREA TARI- FELOR DE CĂTRE ORGANUL COMPETENT ÎN CURSUL EXECUTĂRII CONTRACTULUI. CONSECINȚE

Reclamantul, Institutul de cercetare și proiectare Cluj-Napoca a cerut obligarea părții întreprinderea avicolă de stat Cluj-Napoca la plata unei sume de bani refuzată din valoarea facturii emisă pentru lucrările de proiectare executate de reclamant.

Arbitrajul a respins acțiunea reținînd că refuzul de plată este justificat, întrucît prin Ordinul MAIA nr. 1/PT din 12 ianuarie 1979, tarifele de proiectare avute în vedere la stabilirea cotei de proiectare la lucrarea în litigiu au fost reduse cu 30%.

Reclamantul a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că Ordinul MAIA nr. 1/PT/1979 nu este aplicabil în speță, întrucît lucrările s-au executat pe baza unui contract încheiat mai înainte de apariția ordinului respectiv, iar modificarea unilaterală a contractului este interzisă de art. 28 din Legea contractelor economice.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată.

Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971, republicată în anul 1977, prețurile și tarifele intră în vigoare la data stabilirii lor sau la o dată ulterioară prevăzută în actul de aprobare a prețurilor și tarifelor.

Prețul neconstituind o clauză contractuală stabilită prin acordul de voință al părților, obligativitatea practicării prețurilor legale rezultînd din dispozițiile Legii nr. 19/1971 (art. 118—130 incl.) în speță nu-și găseau aplicabilitate disp. art. 28 din Legea nr. 3/1979 care se referă la clauzele pe care părțile le-au stabilit potrivit competențelor ce le revin, exclusiv prin acordul lor de voință.

Ordinul MAIA nr. 1/PT din 12 ianuarie 1979 fiind aplicabil la data executării contractului de proiectare, respectiv la data încheierii procesului verbal de predare-primire a lucrării, decontarea lucrărilor nu se putea face decît la prețul stabilit în baza sa.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. **Decizia P.A.S. nr. 548 din 27.III.1981.**

EI. CIREAȘĂ

Arbitrajul de Stat Central

COMPETENȚA MATERIALĂ. SUMELE AFERENTE CON- TRIBUȚIEI STATULUI LA CONSTITUIREA FONDURI- LOR NECESARE PLĂȚII PENSIILOR PREVĂZUTE DE LEGEA nr. 4 și LEGEA nr. 5/1977

Reclamanta D.P.M.O.S. Bihor a solicitat obligarea părții I.C.R.A. Bihor la plata unei sume reprezentînd contribuția de 2% la fondul asigurărilor sociale de stat.

Părțile — I.C.R.A. Bihor a chemat în garanție pe I.C.S. mărfuri alimentare Oradea și pe I.C.S. alimentație publică Oradea.

Arbitrajul a respins ca inadmisibile atît acțiunea principală cît și cererile de chemare în garanție, îndrumînd părțile să se adreseze organelor financiar-bancare pentru rezolvarea litigiului pe cale administrativă.

Pentru a ajunge la această soluție organul arbitral a reținut că obligația de suportare și de virare la fondul de asigurări sociale a contribuției de 2% este asimilată, de lege, obligațiilor de plată a impozitelor, taxelor și celorlalte obligații referitoare la plata veniturilor cuvenite statului, situație în care, potrivit art. 7 lit. b din Legea nr. 5/1954, arbitrajul nu este competent să soluționeze litigiul.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că regimul juridic privind contribuția asigurărilor sociale de stat reglementat prin Decretul nr. 389/1972 este diferit de cel al contribuției statului la constituirea fondurilor necesare plății pensiilor prevăzute de legile nr. 4 și nr. 5/1977.

Totodată, a învederat faptul că potrivit Decretului nr. 485/1978 sumele aferente contribuției statului la legile nr. 4 și nr. 5/1977 se stabilesc anual la întocmirea bugetului de stat și se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole direct sau prin unitățile cooperăției de consum, dar această contribuție constituie un venit pentru fondul de pensii al membrilor C.A.P. și țăranilor din zonele necooperativizate.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că obiectul litigiului l-a constituit contribuția statului de 2% la fondul de asigurări sociale a țăranilor cu gospodărie individuală și a membrilor C.A.P. calculată la valoarea produselor agricole livrate la fondul de stat.

Potrivit art. 6 lit. e din Legea nr. 4/1977 și art. 3 lit. b din Legea nr. 5/1977 fondurile necesare plății pensiilor și celorlalte drepturi de asigurări sociale ale membrilor C.A.P. și țăranilor cu gospodărie individuală se realizează și din contribuția statului de 2% stabilită la valoarea produselor livrate la fondul de stat de către cooperatori și țăranii cu gospodărie individuală.

Prin Decretul nr. 485/1978 s-a prevăzut că sumele aferente contribuției statului se stabilesc anual la întocmirea bugetului de stat și se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole direct sau prin unitățile cooperăției de consum.

De unde rezultă că această contribuție constituie un venit pentru formarea fondului de pensii al membrilor C.A.P. și țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate și este utilizată pentru plata pensiilor acestora și că nu este subvenționată de la bugetul statului ci se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole.

În aceste condiții, obligația de suportare și de virare în

fondul asigurărilor sociale a contribuției de 2% nu poate fi asimilată obligației de plată a taxelor și impozitelor și ca atare nu se urmărește potrivit procedurii fiscale.

Stabilindu-se că organul arbitral are competența materială să soluționeze litigiul, cererea de reabilitare a fost admisă. **Decizia P.A.S. nr. 556 din 27.III.1981.**

COMPETENȚA GENERALĂ A ARBITRAJULUI DE STAT. LITIGII PRIVITOARE LA IMPOZIT, TAXE ȘI ORICE ALTE OBLIGAȚII CARE SE STABILESC SAU SE URMARESC POTRIVIT DISPOZIȚIILOR PROCESUALE FISCALE

Reclamanta Asociația generală a vinătorilor și pescarilor sportivi din R.S. România a solicitat obligarea piriților, Consiliul popular al sectorului 1 București, Centrala de construcții căi ferate București și Comitetul sindical de pe lângă C.C.F. București la restituirea unei sume de bani încasată drept impozit pentru anii 1970—1980 pentru o suprafață de teren.

Arbitrajul de stat al municipiului București a respins acțiunea.

Reclamanta a formulat cerere de reabilitare susținând că arbitrajul a considerat în mod greșit că obiectul litigiului îl formează restituirea unui impozit și că nu este competent să-l soluționeze.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția organului arbitral este temeinică și legală.

Potriviți art. 7 lit. b din Legea nr. 5/1954, astfel cum a fost modificată prin Decretul nr. 259/1959, litigiile privitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau urmăresc potrivit dispozițiilor procesuale fiscale, nu sînt de competența arbitrajului de stat.

Prin urmare, chiar dacă aceste litigii sînt angajate între două organizații socialiste, rezolvarea lor se va face pe cale administrativă și potrivit dispozițiilor speciale.

Practica arbitrală a decis că stabilirea și încasarea impozitelor, taxelor, precum și a altor categorii de obligații similare, nu pot fi contestate în fața organelor arbitrajului de stat. Tot astfel, nici cererile prin care se pretinde de către o organizație socialistă restituirea unei sume plătite, nu pot fi rezolvate de arbitrajul de stat.

În speță, fiind vorba de restituirea unei sume încasate cu titlu de impozit, organul arbitral a respins în mod justificat acțiunea reclamantei. **Decizia P.A.S. nr. 126/1981.**

FURNIZARE DE ENERGIE ELECTRICA. PENALITĂȚI PENTRU DEPĂȘIREA CANTITĂȚII DE ENERGIE ELECTRICA REPARTIZATĂ ȘI CONTRACTATĂ TRIMESTRIAL

Reclamanta Întreprinderea rețele electrice Suceava a solicitat obligarea piriței, Întreprinderea agricolă de stat Săveni și a Trustului județean I.A.S. Botoșani la plata unei sume reprezentînd penalități de 200% pentru depășirea cantității de energie electrică repartizată și contractată pe trim. I/1980.

Arbitrajul a respins pretențiile reclamantei reținînd că în speță nu s-a făcut dovada consumului real de energie electrică pe trim. I/1980.

Reclamanta a formulat cerere de reabilitare susținînd că arbitrajul a considerat în mod greșit că nu i s-a acordat pe-

nalitățile de 200% pentru cantitatea de 26,2 Mwh. înregistrată ca depășire datorită modernizării instalațiilor.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că potrivit practicii arbitrale, constante în materie, unitățile titulară de repartiții de energie electrică sînt obligate să contracteze cantitatea repartizată și să o respecte sub sancțiunea aplicării penalizării de 200% stabilită prin pct. 4 din an. I la Decretul nr. 394/1976.

Potriviți Instrucțiunilor Ministerului Energiei Electrice nr. 71.445/1977, trusturile județene I.A.S. încheie un singur contract sau act adițional la contractul de lungă durată, pentru toate unitățile I.A.S. din același județ.

În speță, parte în contractul de furnizare a energiei electrice de lungă durată este Trustul județean I.A.S. Botoșani, care este și titularul repartiției pentru anul 1980.

Din moment ce repartiția a fost emisă pe numele Trustului județean I.A.S. Botoșani și contractul de furnizare a energiei electrice s-a încheiat cu titularul de repartiție, aprecierea consumului trebuia făcută în raport cu acesta, prin însumarea consumurilor I.A.S.-urilor din județ.

Această concluzie se desprinde și din caracterul deosebit al penalizării de 200% de a sancționa deopotrivă ceea ce este depășit în raport de repartiție și contract.

În consecință, cererea de reabilitare a fost emisă pentru a se stabili în ce măsură Trustul județean I.A.S. Botoșani a depășit cantitatea de energie electrică repartizată și contractată pe trim. I/1980. **Decizia P.A.S. nr. 112/1981**

RĂSPUNDERE CIVILĂ. DAUNE CAUZATE DE ANIMALELE SĂLBATICE (MISTREȚI), CULPĂ COMUNA

Reclamanta C.A.P. Golești a solicitat obligarea pirițului, Inspectoratul silvic jud. Tg. Mureș la plata unei sume cu titlu de daune echivalente cu contravaloarea culturilor agricole distruse de porcii mistreți proveniți din pădurile limitrofe aflate în administrarea acestuia.

Arbitrajul a admis în parte acțiunea.

Pirița a formulat cerere de reabilitare învederînd că arbitrajul a făcut în mod greșit aplicațiunea art. 998—999 din Codul civil.

Totodată, a susținut că actul de constatare a pagubei nu este opozabil, deoarece nu s-a întocmit cu respectarea prevederilor Decretului nr. 79/1973 și că răspunderea pentru producerea acestuia s-a datorat culpei exclusive a reclamantei care nu a asigurat paza corespunzătoare a culturilor agricole astfel cum avea obligația potrivit Decretului nr. 231/1973 și nu l-a înștiințat asupra producerii atacurilor mistreților, astfel cum s-a prevăzut prin Ordinul M.A.I.A. — M.E.F.M.C. nr. 35/381/1979.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția organului arbitral este temeinică și legală întrucît prin noua lege privind economia vînatului și vînătoarea (Legea nr. 26/1976) deși vînatul nu mai este declarat în mod expres proprietate de stat, totuși constituie „o bogăție naturală de interes național” (potrivit preambulului legii), „fondul cinegetic al țării” și o „importantă avuție națională”.

Datorită acestui fapt, legiuitorul reglementează amănunțit organizarea creșterii, înmulțirii, recoltării și valorificării vînatului și prevede aplicarea de sancțiuni penale și civile celor care încalcă aceste dispoziții.

Aceasta înseamnă că vînatul nu mai poate fi considerat, ca în trecut, „res nullius“ și că unitățile socialiste care au în administrare această avuție națională răspund în dublu sens, pentru buna ei administrare sau gospodărire, trebuind să urmărească tragerea la răspundere a celor ce produc pagube vînatului, dar în același timp pot fi făcute răspunzătoare pentru pagubele pe care vînatul le produce altor sectoare.

În ce privește temeiul juridic pentru angajarea răspunderii acestor unități socialiste, îl constituie prevederile art. 998—999 c.civ., dreptul comun al răspunderii civile delictuale, pentru o faptă ilicită și culpabilă, considerîndu-se că animalele sălbatice care trăiesc în stare de libertate pe aceste fonduri nu pot forma efectiv obiect de apropiere și de pază juridică și că paza care se exercită, potrivit legii, constituie numai o pază materială.

Fapta culpabilă proprie, comisivă sau omisivă a unității socialiste, care a avut drept rezultat producerea unor pagube culturilor agricole, prin intermediul animalelor sălbatice, constă în neîndeplinirea sau îndeplinirea în mod defectuos a îndatoririlor ce-i revin, potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 26/1976, în special în legătură cu asigurarea ocrotirii vînatului prin paza și amenajarea fondurilor de vînătoare, îmbunătățirea condițiilor naturale de mediu referitoare la hrană, adăpost și liniște, luarea măsurilor de reducere sau de dispersare a unor specii și de executare a planului de recoltare, prin organizarea de vînători, ținîndu-se seama de interesele economiei vînatului, agriculturii și silviculturii.

Alte fapte culpabile ce pot fi reținute în sarcina unității care gospodărește fondul de vînătoare, comune cu acele ale deținătorului terenului pe care se află acest fond, constau în neîndeplinirea îndatoririlor de a stabili, împreună cu acesta, potrivit art. 11 lit. c din lege, măsuri pentru prevenirea pagubelor ce pot fi cauzate de vînat la culturile agricole și de a asigura aplicarea acestora, precum și în neefectuarea demersurilor pentru obținerea aprobării, potrivit art. 19 din lege, pentru vînzarea în tot cursul anului a mistreților care se constată că distrug culturile agricole.

Răspunderea unității care are în administrare fondul de vînătoare se stabilește ținîndu-se seama și de dispozițiile art. 26 din Decretul nr. 231/1974, privind paza bunurilor, potrivit cărora apărarea culturilor agricole împotriva oricăror cauze care pot produce pagube se asigură prin paza de cîmp organizată de unitățile care au în proprietate terenurile agricole.

Pentru aceste considerente, neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de Legea nr. 26/1976 și de Decretul nr. 231/1974, atrage răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de vînat atît în sarcina unității socialiste care administrează fondul de vînătoare, cît și în sarcina proprietarilor culturilor agricole.

Așa fiind, organul arbitral a fost îndreptățit să aprecieze, în raport cu intensitatea culpei care au concurat la producerea prejudiciului că reclamanta urmează să suporte 2/3 din prejudiciu, iar pîrtul urmează să răspundă pentru 1/3 din prejudiciu.

Susținerea petiționarului cu privire la necesitatea constatării pagubelor prin acte încheiate potrivit Decretului nr. 76/1953 nu a fost reținută, întrucît această procedură este dată în competența organelor administrației de stat pentru evaluarea în cîmp a producției agricole-vegetale, deci în-

tr-o materie cu totul specială, care nu se poate substitui aplicării prevederilor dreptului comun procesual privitor la administrarea dovezilor.

Ca atare, s-a considerat că prin actul de constatare încheiat în prezența delegatului organului local al puterii de stat, s-a stabilit în mod opozabil existența și întinderea prejudiciului cauzat de porcii mistreți culturilor agricole. Decizia P.A.S. nr. 394/1981.

Eugenia POPA

Arbitrajul de Stat Central

MARFĂ TRANSPORTATĂ ÎN VAGOANE ACOPERITE. PRELATE DIN OFICIU

Baza pentru desfacerea produselor finite din lemn București a cerut ca pîrta I.N.F. NAVROM Galați să-i achite cu titlu de daune taxa de utilizare a prelatelor, încasată de cîrăuș, pentru prelatele folosite la un transport de fibre vegetale sosite din import pentru ICE „Tehnimport-export“ București.

Soluționînd cauza, arbitrajul a admis acțiunea, reținînd că utilizarea prelatelor la transportul fibrelor vegetale se asimilează cu utilizarea din oficiu a acestora și în consecință nu se percepe tariful de utilizare.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este temeinică și legală, critica adusă în reabilitare de pîrta în sensul lipsei raporturilor contractuale cu reclamanta, nefiind reținută deoarece era neconcludentă.

NOTA

Speța ce adnotăm ridică problema legalității perceperii de către cîrăuș a taxelor de utilizare a prelatelor, în situația cînd se transportă mărfuri care fac parte din categoria celor pentru care transportul trebuie efectuat în vagoane acoperite.

În conformitate cu dispozițiile T.L.M. — Partea a III-a B, cod 02.01, dacă prelatele sînt puse la dispoziție de CFR din oficiu pentru acoperirea de vagoane descoperite, încercate cu mărfuri care în mod obișnuit se transportă cu vagoane descoperite, tariful de utilizare a prelatelor nu se percepe.

Fibra vegetală face parte din categoria de mărfuri pentru care transportul trebuia făcut în vagoane acoperite, potrivit T.L.M. Partea a II-a, pag. 78.

Cum utilizarea prelatelor la transportul de fibre vegetale s-a datorat obligației pe care și-a luat-o cîrăușul de a înlocui vagoanele acoperite cu vagoane descoperite prevăzute cu prelate, utilizarea prelatelor în aceste condiții este asimilată cu utilizarea din oficiu a prelatelor.

În consecință, în lipsă de dovezi din care să rezulte caracterul legal și datorat al plății taxelor de utilizare a prelatelor puse la dispoziție din oficiu de către cîrăuș, soluția pronunțată de organul arbitral prin care a fost obligată I.N.F. NAVROM Galați să plătească cu titlu de daune beneficiarei transportului taxele de utilizare a prelatelor achitate nedatorat cîrăușului, a fost menținută.

Pentru aceste motive, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1420 din 25 iunie 1980 s-a respins cererea de reabilitare formulată de I.N.F. NAVROM Galați.

LOCAȚII. NECOMUNICARE PROCES-VERBAL

I.F.E.T. Focșani a refuzat plata taxelor de locații calculate de Regionala căi ferate Galați pentru depășirea termenului de descărcare liber tarifar a unor vagoane sosite cu mărfuri în st. CFR Mărășești în lunile august și septembrie 1979.

Soluționând cauza, arbitrajul a admis acțiunea cărăușului, reținând legalitatea taxării potrivit art. 10 din T.L.M., Partea I, față de realitatea locațiilor.

I.F.E.T. Focșani a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că Regionala căi ferate Galați nu i-a înaintat procesele verbale de locații în termen de 3 zile de la întocmire, ci i le-a adus la cunoștință în luna octombrie 1979, situație în care nu mai poate pretinde taxele de locații respective.

În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reținut că soluția este temeinică și legală, deoarece prin Buletinul Comercial nr. 14/1971, la pct. 2 s-a stabilit că atunci când unele instituții, întreprinderile și organizațiile de stat refuză plata locațiilor, a taxelor de staționare sau magazinaj, stația de cale ferată întocmește în aceeași zi sau în cel mult două zile lucrătoare, de la încetarea locației, magazinajului etc. procesul verbal respectiv pe care-l completează și îl înaintază serviciului de contabilitate și verificarea veniturilor regional, potrivit Cap. X pct. 5.3 din Instrucțiunile operațiunilor de casă nr. 60/1965, în vederea încasării lor prin B.N.R.S.R.

Depășirea acestor termene nu duce la o decădere din drepturi a cărăușului pentru taxe de locații, dacă acțiunea este introdusă în termenul prevăzut la art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1959 privitor la prescripția extinctivă, ci numai la sancțiuni administrative în sarcina celor care nu au respectat dispozițiile sus-arătate.

Pentru aceste considerente, cererea de rearbitrare formulată de I.F.E.T. Focșani a fost respinsă prin Decizia P.A.S. nr. 1419/25 iunie 1980.

TAXE TRANSPORT INCASATE ÎN PLUS. RESTITUIRE. SANCTIUNI

Litigiul generat de încasarea de către cărăuș a sporului de 50% pentru utilizarea a mai puțin de 50% din limita de încărcare a unor vagoane puse la dispoziția furnizorilor I.F.E.T. Baia Mare a fost soluționat printr-o hotărâre de admitere a pretențiilor reclamantei și de obligare a Regionalei căi ferate Cluj la plata de penalități de întârziere, în temeiul dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 79/1969.

Cărăușul a formulat cerere de rearbitrare susținând că din eroare s-au aplicat dispozițiile Legii contractelor economice nr. 79/1969, deoarece contractul de transport pe calea ferată este supus unor reglementări speciale.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că într-adevăr soluția este criticabilă, deoarece penalitățile având caracterul unor sancțiuni patrimoniale nu pot fi aplicate decât în cazurile expres prevăzute de lege sau convenite de părți, în temeiul legii, neputându-se aplica prin asemănare altor cazuri.

Transporturile de mărfuri pe calea ferată se execută în conformitate cu prevederile Regulamentului de transport

din 1929, Tarifului local de mărfuri, Legii de exploatare și control a CFR și convențiilor internaționale în vigoare.

Pentru neexecutarea sau executarea parțială ori necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic anual de prestații de transport pe c.f., partea în culpă datorează celeilalte părți penalitățile prevăzute în TLM — CFR și H.C.M. nr. 425/1975 (art. 4 și anexa I cap. pct. 4).

Existând deci o reglementare specială, nu se pot aplica în contractul de transport, sancțiunile prevăzute la art. 47 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice.

În sistemul Regulamentului de transport al CFR din 1929, sumelor încasate în plus de cărăuș li se aplică o dobândă de 6% pe an, calculată de la data expirării termenului de 3 luni, acordat pentru tratarea reclamației administrative sau din ziua formulării acțiunii, dacă nu s-a făcut reclamație administrativă.

Pentru considerentele expuse, primul arbitru de stat a admis cererea de rearbitrare. Decizia P.A.S. nr. 1849 din 31 iulie/1980.

AVIZARE NELEGALĂ. NEACORDAREA CELUI DE-AL DOILEA TERMEN DE AVIZARE

Regionala căi ferate Constanța a solicitat obligarea părții I.C.S. mărfuri industriale Tulcea la plata taxelor de locații calculate pentru depășirea termenului liber tarifar de descărcare a unor vagoane sosite în stația CFR Tulcea, în lunile iunie-iulie 1979.

Soluționând cauza, arbitrajul a admis numai în parte acțiunea, deoarece nu în toate cazurile avizarea s-a făcut legal.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că într-adevăr cărăușul nu a respectat dispozițiile art. 7(10) din T.L.M., Partea I, și Ordinul D.M.C. nr. 13/8/144/1971, motiv pentru care prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1894 din 28 august 1980, cererea de rearbitrare formulată de petiționara I.C.S. mărfuri industriale Tulcea a fost admisă.

NOTA

Decizia ce adnotăm rezolvă problema răspunderii cărăușului față de destinatari pentru nerespectarea dispozițiilor tarifare privitoare la avizarea transporturilor.

Potrivit disp. art. 7 (10) din T.L.M. Partea I, calea ferată este obligată să avizeze beneficiarii de transport, telefonic, telegrafic sau în scris, sosirea transporturilor de coletărie și de vagoane, precum și sosirea vagoanelor goale cerute pentru încărcare.

Avizarea sosirii vagoanelor goale sau încărcate trebuie să fie făcută cu cel puțin 3 ore înainte de ora punerii lor la încărcare-descărcare.

Ora de începere a termenelor de încărcare-descărcare este prevăzută la art. 7(11) din T.L.M. — Partea I.

Termenele de încărcarea-descărcarea vagoanelor încep să curgă de la ora punerii vagoanelor la încărcare-descărcare.

T.L.M. stabilește și unele excepții, printre care menționăm:

— cazul neîndeplinirii din vina căii ferate a obligației de avizare, când termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la ora avizării;

— cazul punerii vagoanelor la încărcare-descărcare înainte de ora comunicată prin avizare, când termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la ora avizării.

În scopul evitării reclamațiilor și a litigiilor cu beneficiarii de transporturi, pentru sume încasate fără temei, prin Ordinul D.M.C. nr. 13/1944, publicat în Buletinul Comercial nr. 14 din 7 august 1971 s-a stabilit în sarcina șefului de stație, obligația luării de măsuri pentru ca să se respecte modul de avizare stabilit cu întreprinderile pe care le deservește stația, iar când vagoanele nu s-au introdus la punctele respective și la orele comunicate prin avizarea inițială, depășindu-se termenul de introducere cu mai mult de 4 ore, să se acorde cel de-al doilea termen de avizare, calculat de la ora reală de introducere. Acest termen se scade din timpul de întârziere la încărcare-descărcare.

CONTRACTUL DE PRESTAȚII ÎNCHEIAT CU E.C.M. — C.F.R. LOCAȚII. CONSECINȚE

Pentru depășirea timpului liber tarifar de descărcare a unor vagoane sosite cu marfă pentru reclamanta Întreprinderea „Timpuri Noi” București în luna noiembrie 1979, Regionala căi ferate București a calculat și încasat taxele de locații prevăzute de art. 10 din T.L.M. Partea I.

Considerând că intrarea în locații a vagoanelor s-a datorat ECM-CFR București cu care a avut încheiat contractul de prestații nr. 71/1969 și care nu a efectuat operațiunile de descărcare în termen, Întrep. „Timpuri Noi” București a introdus acțiune pentru restituirea taxelor de locații.

Arbitrajul a admis pretențiunea reclamantei, obligînd cărăușul la restituirea taxelor de locații percepute fără temei.

În exercitarea dreptului de control asupra hotărîrii pronunțate, primul arbitru de stat a reținut că soluția este temeinică și legală pentru următoarele considerente:

Prin contractul de prestații nr. 71/1979 încheiat între secția de exploatare, camionaj și mecanizare a Regionalei căi ferate București și Întreprinderea „Timpuri Noi” București, prestatoarea s-a obligat să efectueze operațiunile de manipulare, transport și expediere a mijloacelor vagonabile, mesagerie, containere și transcontainere de la depozitele beneficiarei la st. CFR Obor și invers, câte 75 tone pe zi.

În zilele pentru care s-au taxat locații, secția ECM-CFR București a descărcat mărfuri sub tonajul contractat sau chiar nu a manipulat nimic, situație, în care locațiile înregistrate nu sînt imputabile beneficiarei Întreprinderea „Timpuri Noi” București.

Taxele de locații încasate în aceste condiții fiind nedatatoare, primul arbitru de stat a respins cererea de rearbitrare formulată de cărăuș, prin Decizia nr. 1976 din 30 august 1980.

M. BARTOK

Arbitrajul de Stat Central

Întrebări și răspunsuri

● STAȚIUNEA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Mociu, Cluj

— Cuantumul alocației de stat pentru copii rămîne neschimbat în luna în care s-a majorat retribuția beneficiarilor acestui drept. În unitatea dv. conform art. 7 din Decretul nr. 246/1977, modificarea cuantumului, alocației trebuia să se facă de la 1 octombrie 1980.

● ÎNTEPRINDEREA FILATURA DE LINĂ, Mizil — Legea nr. 57/1974,

art. 75 — prevede, nu numai anumite drepturi bănești cuvenite personalului transferat în interesul serviciului în altă localitate decît aceea a domiciliului său, dar și obligația unității de a asigura spațiul locativ necesar. Dacă întreprinderea dv. n-a avut posibilitatea să asigure acest spațiu, iar persoana transferată a fost nevoită să se mute într-o comună de unde a făcut naveta, în perioada respectivă nu putea primi drepturile prevăzute de lege, deoarece nu îndeplinea condițiile mutării în localitatea unde își avea sediul unitatea unde a fost transferată. În ipoteza în care transferatul dovedește însă că ulterior, în-lăuntru termenului de trei ani prevăzută de art. 176 din Codul muncii, s-a mutat în localitatea respectivă,

este îndreptățit să beneficieze de art. 75 din Legea 57/1974.

● CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU TRACTOARE, Brașov. — Pentru anul 1981 s-au elaborat și transmis precizări noi instituțiilor de învățămînt superior, cu privire la înscrierea candidaților la concursul de admitere pentru învățămîntul superior seral tehnic.

Conform acestor precizări, la secțiile serale de ingineri și subingineri pot fi înscriși candidații care fac dovada că lucrează nemijlocit în producție, în meserii legate de profilul sau, specializarea facultății respective, inclusiv cei care lucrează în unități direct productive subordonate unor institute de cercetare, instituții de învățămînt superior sau din sectorul cooperatist.

● MARIA ILIUȚĂ, Slobozia — Pensia de invaliditate de gradul III se plătește de unitatea unde lucrează cu 1/2 normă pensionarul în cauză. Sumele plătite drept pensie se recuperează din fondul asigurărilor sociale de stat. Din scrisoarea dv. rezultă că unitatea v-a plătit pensia fără temei legal — în perioada de un an și jumătate cît nu ați lucrat, încasînd

sumele respective din fondul asigurărilor sociale. Serviciul de pensii a solicitat și obținut restituirea de către unitate a sumelor plătite ilegal, astfel că aceasta a fost îndreptățită să emită decizia de imputare. Dispozițiile art. 84, alin. 2 din Legea nr. 3/1977 se referă la pensiile necuvenite plătite de oficiile de pensii prin poștă sau cont curent personal la C.E. C.

● ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 9, Bacău — solicită unele lămuriri în legătură cu modul de aplicare a unor prevederi privind activitatea asociațiilor de locatari. Potrivit art. 1, alin. 2 din Statutul asociației locatarilor, aceasta se constituie pe fiecare clădire cu mai multe apartamente sau pe un grup de clădiri, cu cel mult 600 membri. Prin membri ai asociației se înțeleg: titularii contractelor de închiriere (cei ce au semnat contractele respective), persoanele fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală și persoanele juridice care dețin suprafețe locative în clădirea în care sînt și locuințe. Nu se consideră membri ai asociației persoanele care fac parte din familia chiriașilor și a proprietarilor.

● BUTARIU M., Arad — Potrivit prevederilor Legii nr. 9/1974 și Normelor metodologice emise de Curtea Superioară de Control Financiar, persoanele care exercită controlul finan-

ur nu pot participa la operația sus-
să controlului financiar.

● **MIHAILĂ TOMA, Rm. Vilcea.** —
mita retribuției care se ia în calcul
ntru stabilirea chiriei este de 1500
lunar, pe membru de familie.

● **VOINEA ALEXE, orașul Victoria**
solicită unele lămuriri cu privi-
la dreptul unității beneficiare de
verifica pe parcursul executării pro-
sului contractat, modul în care u-
tatea furnizoare îndeplinește clau-
le cu privire la calitate. Art. 37 din
gea nr. 71/1969 reglementează po-
bilitatea beneficiarului de a veri-
ca pe parcursul executării produsu-
i condițiile de calitate. Verificarea
e de obiect numai calitatea produ-
lui și deci, nu se pot pretinde pro-
cătorului furnizarea altor date care
1 au legătură cu calitatea produsu-
ii, cum ar fi, de pildă, numărul și
ata comenzii, termenele de livrare,
otivul pentru care a întârziat co-
anda pieselor necesare etc., ele-
mente neconcludente în ceea ce pri-
ește calitatea produsului. Lucrarea
solicitată este epuizată.

● **INTREPRINDEREA DE IMPLE-
ITURI, Oradea** — În conformitate
u prevederile art. 53, lit. e din Legea
r. 7/1977, Inspectoratul General de
tat pentru Controlul Calității Pro-
uselor poate interzice livrarea pro-
uselor care nu corespund din punct
le vedere calitativ. Actul său constata-
ativ produce efecte atât pentru uni-
atea furnizoare cât și pentru bene-
ciară. În aceste condiții refuzul de
lată a produselor apare ca legal, mo-
ivul respectiv fiind prevăzut anume
le pct. 58, lit. d din Legea nr. 9/
1972 (modificată și republicată în
1979).

● **ȘERBĂNESCU PETRE, Rm. Vil-
cea** — solicită unele lămuriri cu privi-
re la plîngerile formulate împotri-
va proceselor verbale de constatare și
sanționare a contravențiilor. Potrivit
prevederilor Legii nr. 32/1968 care
reprezintă sediul organic al materiei,
hotărîrea dată de organele compe-
tente a soluționa plîngerile formula-
te de contravenienți sînt definitive,
ele nu mai pot fi atacate la alt or-
gan administrativ central sau la in-
stanțele judecătorești. În conformitate
cu art. 31, alin. 3 din Legea nr. 32/
1968, plîngerea introdusă împotriva
procesului verbal de constatare și
sanționare a contravenției, suspendă
plata amenzii pînă la soluționarea
plîngerii.

● **PIPO TIBERIU, Tg. Mureș** —
solicită lămuriri cu privire la reparti-
zarea cheltuielilor de întreținere și
reparații pentru părțile de folosință
comună a blocurilor și centralei ter-
mice. Textul la care vă referiți din
normele C.P.C.P. nr. 2/1973 au în ve-
dere cazurile în care locatarii nu sînt
proprietari, iar prevederile din Me-
tologia aprobată prin Ordinul nr.
5/1978, reglementează cazul cînd lo-
catarii sînt proprietari ai apartamen-
telor ce le locuiesc.

INTREPRINDEREA „ASCENSORUL” BUCUREȘTI

Calea Rahovei nr. 54, sector 4.

Produce următoarele subansamble pentru mașini in-
dustriale de spălat rufe (tip Precizia)

● **Grup comandă**

— tensiune alimentare 380 V, tensiune comandă 24 V
dimensiuni gabarit 530×230×490 mm

● **Reductor secundar**

— tensiune de alimentare 380 V
— greutatea 7,5 kg
— dimensiuni de gabarit 195×170×160 mm

● **Reductor principal**

— tensiune de alimentare 380 V
— greutate 57 kg
— dimensiuni de gabarit 320×300×265
— turația la intrare 1500 rot./min.
— turația arborelui la ieșire — 95 rot./min.

● **Cuplaj elastic**

— dimensiuni : Ø 105×102×3 mm

● **Roată melcată la reductor principal**

— număr dinți Z = 60 — Modul axial ma = 3

● **Șurub melcat de la reductor principal**

— pasul axial pa — 9,425
— pasul elicei pe — 37,699
— diametrul exterior — 26,18 — 0,045
— lungimea — 180 — 0,300

● **Inversor mecanic**

— tensiunea de alimentare 220 V c.a.
— micromotor 1500 rot./min. 30 W
— reductor cu 2 trepte de demultiplicare

Intreprinderile interesate sînt rugate să transmită co-
menzi ferme pentru anul 1982, pînă la data de 15.IX/1981.

Informații suplimentare la telefon 16.25.27.

**FILIALA PENTRU LEMN, MATERIALE DE
CONSTRUCȚII ȘI DE INSTALAȚII**

Str. Mașina de pîine nr. 51, sector 2, București
anunță

deschiderea unei microexpoziții cu materiale de protecție
și de lucru. Pentru documentare, delegații întreprinderilor
au acces în fiecare zi lucrătoare între orele 13—15.